

הַלְבוֹת שְׁגָנוֹת פָּרָק יג

א. כִּיצַד אִם חָסַר אֶחָד מִכָּל הַדְּרָכִים שֶׁבָּאֲרָנוּ, יִפְטְרוּ בֵּית דִּין וַיִּתְּחִיבוּ הָעוֹשִׁים: הָרִי שֶׁהוּרָו בֵּית דִּין שְׁלֹא־אֶחָד מִן הַשְּׂבָטִים לָהֶם שֶׁחֵלֵב הִקְבָּה מִתָּר, וְאָכְלוּ אוֹתוֹ אֲנָשֵׁי מְקוֹמָן עַל פִּיהֶם אוֹתוֹ בֵּית דִּין פְּטוּרִין, וְכָל מִי שֶׁאָכַל מִבֵּיא חֲטָאת קְבוּעָה עַל שְׁגָגָתוֹ.

ב. וְכֵן אִם הוּרוּ בֵּית דִּין הַגָּדוֹל שָׁדָם הֵלֵב מִתָּר, וְלֹא הָיָה רֹאשׁ יְשִׁיבָה עִמָּהֶן, אוֹ שֶׁהָיָה אֶחָד מֵהֶן אֵינוֹ רֹאשׁ לְהִיּוֹת מִמֶּנָּה בְּסִנְהֶדְרִין, כְּגוֹן שֶׁהָיָה גֵר אוֹ מְמֹזֵר אוֹ זָקֵן שְׁלֹא רָאָה בָּנִים וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן, וַעֲשׂוּ הָעָם עַל פִּיהֶם, וְאָכְלוּ דָם הֵלֵב הָרִי בֵּית דִּין פְּטוּרִין, וְכָל מִי שֶׁאָכַל מִבֵּיא חֲטָאת קְבוּעָה עַל שְׁגָגָתוֹ.

ג. וּמִנִּין שְׂאִין הַפְּתוּב מִדְּבַר אֲלֵא בְּבֵית דִּין הַגָּדוֹל, שֶׁנֶּאֱמָר "וְאִם כָּל-עֵדֶת יִשְׂרָאֵל, יִשְׁגּוּ" (ויקרא ד, יג). וּמִנִּין שֶׁעַד שִׁיחִיו כָּלָן רְאוּיִין לְהוֹרִיָּה: שֶׁנֶּאֱמָר "אִם מְעִינֵי הָעֵדָה" (במדבר טו, כד), עַד שִׁיחִיו לָהֶם כְּעִינִים; וְלִהְלֹךְ הוּא אוֹמֵר "וְשִׁפְטוּ, הָעֵדָה" (במדבר לה, כד) מִה עֵדָה הָאֲמוּרָה בְּדִינֵי נַפְשׁוֹת, כָּלָן רְאוּיִין לְהוֹרִיָּה, אִף עֵדָה הָאֲמוּרָה בְּשִׁגְגָה זֹה, עַד שִׁיחִיו כָּלָן רְאוּיִין לְהוֹרִיָּה.

ד. וְכֵן אִם הוּרוּ וַיֵּדַע אֶחָד מֵהֶן שִׁטְעוּ, וְאָמַר לָהֶם טוֹעִים אַתֶּם, וְרַבּוּ עָלָיו הַמַּתִּירִים, וְהַתִּירוּ הָרִי בֵּית דִּין פְּטוּרִין, וְכָל מִי שֶׁעָשָׂה עַל פִּיהֶם חֵיב לְהִבִּיא חֲטָאת קְבוּעָה עַל שְׁגָגָתוֹ: שֶׁנֶּאֱמָר "וְאִם כָּל-עֵדֶת יִשְׂרָאֵל, יִשְׁגּוּ" (ויקרא ד, יג), עַד שִׁישְׁגּוּ כָּל הַסִּנְהֶדְרִין.

ה. יָדַע אֶחָד מִן הַסִּנְהֶדְרִין אוֹ מֵעוֹטָן שִׁטְעוּ הַמַּתִּירִין, וְשִׁתְּקוּ הוֹאִיל וְהוּרוּ וְלֹא הָיָה שָׁם חוֹלֵק, וּפְשָׁטָה הַהוּרָאָה כְּרַב הִקְהֵל הָרִי בֵּית דִּין חֵיבִין בְּקֶרְבָּן, וְכָל שֶׁעָשָׂה עַל פִּיהֶם פְּטוּר; וְאִלּוּ שִׁשְׁתְּקוּ אִם עָשׂוּ עַל פִּי אִלּוּ שֶׁהוּרוּ הָרִי אִלּוּ חֵיבִין, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא תָלוּ בְּבֵית דִּין.

ו. וְכֵן אִם נִשְׂאוּ וְנִתְּנוּ בַּדְּבַר, וְאָמְרוּ דְּבַר זֶה מִתָּר הוּא, וְלֹא הוּרוּ לָעָם, וְלֹא אָמְרוּ לָהֶם מִתָּרִין אַתֶּם לַעֲשׂוֹת, וְשָׁמַע הַשּׁוֹמֵעַ מֵהֶן בָּעֵת שֶׁגָּמְרוּ שֶׁהַדְּבַר מִתָּר, וְהִלָּךְ וַעֲשָׂה כְּפִי מִה שֶׁשָּׁמַע הָרִי כָּל הָעוֹשֶׂה חֵיב חֲטָאת קְבוּעָה, וּבֵית דִּין פְּטוּרִין: שֶׁהָרִי לֹא הוּרוּ לָהֶם בְּפִירוּשׁ לַעֲשׂוֹת.

ז. וְכֵן אִם הוּרוּ, וַעֲשׂוּ מַעוֹט הִקְהֵל עַל פִּיהֶם, וְנוֹדְעָה הַשְּׁגָגָה הָרִי בֵּית דִּין פְּטוּרִין; וְאִלּוּ הַמַּעוֹט שֶׁעָשׂוּ חֵיבִין, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִבֵּיא חֲטָאתוֹ. וְהַסִּנְהֶדְרִין עֲצָמָן שֶׁעָשׂוּ בַּהוּרָאָתָן, אֵינָן מַצְטַרְפִּין לְרַב הִקְהֵל: עַד שִׁיחִיו הָרַב שֶׁעָשׂוּ, חוּץ מִן הַסִּנְהֶדְרִין.

ח. עָשׂוּ רַב אֲנָשֵׁי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַל פִּיהֶם, אִף עַל פִּי שֶׁאִלּוּ הָעוֹשִׁים שָׁבַט אֶחָד, וְכֵן אִם עָשׂוּ רַב הַשְּׂבָטִים, אִף עַל פִּי שֶׁהֵן מַעוֹט הִקְהֵל בֵּית דִּין חֵיבִין, וְהָעוֹשִׁין פְּטוּרִין.

ט. כִּיצַד: הָיוּ יוֹשְׁבֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֵׁשׁ מֵאוֹת אֱלָף וְאֶחָד, וְהָיוּ הָעוֹשִׁין בַּהוּרָאָה בֵּית דִּין שְׁלוֹשׁ מֵאוֹת אֱלָף וְאֶחָד, וְהָרִי כָּלָן בְּנֵי יְהוּדָה בְּלִבָּד, אוֹ שֶׁהָיוּ הָעוֹשִׁים בְּנֵי שְׁבָעָה שְׂבָטִים כָּלָן, אִף עַל פִּי שִׁישׁ בָּהֶן מֵאָה אֱלָף הָרִי בֵּית דִּין חֵיבִין, וְכָל הָעוֹשִׁים עַל פִּיהֶם פְּטוּרִין. וְאֵין מִשְׁגִּיחִין עַל יוֹשְׁבֵי חוּצָה לָאֶרֶץ, שְׂאִין קְרוּי קְהֵל אֲלֵא בְּנֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל; וְשָׁבַט מְנַשֶּׁה וְאַפְרַיִם אֵינָן חֲשׁוּבִין בְּשָׁנֵי שְׂבָטִים לַעֲנִין הַזֶּה, אֲלֵא שְׁנֵיהֶם שָׁבַט אֶחָד.

י. הָיוּ הָעוֹשִׁים מְרַבִּין בְּשַׁעַת הַחֲטָא, וּמוֹעֲטִין בְּשַׁעַת יְדִיעָה,

או מועטין בשעת החטא, ומרבין בשעת ידיעה הכל הולך אחר שעת המעשה.

יא. הורו בית דין בחלב מן החלבים שהוא מתר, ואכל מעוט הקהל על פיהם, ונודע להם שחטאו וחזרו בהן, ואחר כך הורו שעבודה זרה פלונית מתרת, ועבד אותה עבודה זרה מעוט אחר על פיהם, וכשיצטרפו האוכלים לעובדים יהיו רב הרי אלו מצטרפין, אף על פי שהיתה להן ידיעה בנתיים.

יב. במה דברים אמורים, בשהיה המורה בית דין אחד; אבל אם מת בית דין שהורה תחלה, ועמד אחר והורה אין אלו מצטרפין לאלו: אפלו הורו שני בתי הדינין בדבר אחד, כגון חלב וחלב או דם ודם.

יג. וכן אם לא היו העושים שוגגין על פי ההוראה הרי בית דין פטורין, וכל העושים חייבין. כיצד: הורו בית דין לאכל חלב הקבה בלו, וידע אחד מן הקהל שטעו ושחלב הקבה אסור, ואכלו מפני הוריתן, שהיה עולה על דעתו שמצוה לשמע מבית דין, אף על פי שהם טועים הרי זה האוכל חייב חטאת קבועה על אכילתו, ואינו מצטרף למנין השוגגים על פיהם.

יד. במה דברים אמורים, בשהיה זה שידע שטעו חכם או תלמיד שהגיע להוראה; אבל אם היה עם הארץ, הרי זה פטור שאין ידיעתו באסור ידיעה ודאית, ומצטרף לכלל השוגגים על פיהם.

טו. וכן אם לא ידע שטעו, ונתפון לאכל שמן, ואכל חלב הקבה שהתירוהו, והוא לא ידע שהוא חלב הקבה הרי זה חייב: מפני שאכילתו מפני שגגתו, לא מפני ההוראה; ואינו מצטרף למנין השוגגים על פיהם שנאמר "פי לכל-העם, בשגגה" (במדבר טו, כו), עד שתהיה שגגה אחת לכל.

טז. וכן אם תלה בעצמו, ואכל חלב הקבה שהורו להתירו, לא מפני הוראתן, אלא מפני שהוא מתר בדעתו הרי זה חייב חטאת קבועה בפני עצמו. זה הפלל: כל התולה בבית דין, פטור והוא, שיהיו שם כל הדרכים שמנינו; וכל החייב בפני עצמו, אינו מצטרף לרב השוגגים.

יז. הורו בית דין להתיר הדבר האסור בזדון, ועשו הקהל על פיהם בשגגה בית דין פטורין מן הקרבן, מפני שהן מזידין; וכל אחד מן העושים על פיהם, חייב קרבן בפני עצמו, מפני שהוא שוגג. הורו בית דין בשגגה, וידעו הקהל שטעו, ושאין ראוי לקבל מהן, ואף על פי כן עשו הקהל על פיהם אלו ואלו פטורין מן הקרבן: בית דין פטורין, שהרי לא עשו הקהל מפני הוריתן שהטעת אותם; וכל העושים פטורין מן הקרבן, מפני שהן מזידין שהרי ידעו שטעו, ושאין ראוי לעשות.